

บนพื้นดินเดียวกัน

ระพี สาคริก

นับแต่ชีวิตเกิดมาสู่โลก จนถึงบัดนี้ ทำให้ฉันมองเห็นชัดเจนแล้วว่า สิ่งซึ่งตนรักและห่วงหา โดยถือว่ามีคุณค่าที่สุดสำหรับชีวิตคือสัจธรรมซึ่งมีอยู่แล้วในรากฐานจิตใจตนเอง

จากผลการรักษาซึ่งดังกล่าวไว้ให้มันคงอยู่ได้ โดยไม่ถูกอิทธิพลซึ่งมีผลล่อตาล่อใจจากภายนอก ทำลายสภาพความจริงซึ่งอยู่ในใจตนเองให้จำต้องสูญเสียไป กับอีกด้านหนึ่ง จากความรู้สึกดังกล่าว ที่มีผลสานความรักจากใจให้กับเพื่อนมนุษย์ทุกคน ยิ่งเป็นชนรุ่นหลัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ซึ่งตนพบแล้วว่า มีรากฐานจิตใจรักสัจธรรม ซึ่งสานความรักภายในจิตวิญญาณลงสู่พื้นดิน ยิ่งทำให้ความรู้สึกจากใจฉันเองฝากความรักความหวังไว้ อย่างใกล้ชิดที่สุด

ผลจากการปฏิบัติเท่าที่ผ่านพ้นมาแล้ว หาได้คลาดแคล้วไปจากสายตาบางคนซึ่งให้ความสนใจ ถึงกับถามว่าฉันเกิดที่ไหน ซึ่งคำถามดังกล่าว หากให้ฉันอ่านความจริงใจเขา น่าจะเข้าใจความหมายได้ว่า เกิดจากความรู้สึกสงสัยที่ว่า **ชีวิตฉันคงเกิดในชนบทซึ่งมีสภาพใกล้ชิดพื้นดินมากกว่าในเมืองกรุง**

แต่เปล่าเลย ฉันกลับตอบสวนกลับไปอย่างภาคภูมิใจว่า **ตนเกิดกลางใจเมืองกรุงเทพฯ**

ทั้งนี้และทั้งนั้น หากสามารถมองเห็นมุมกลับ น่าจะรู้ความมุ่งหมายในการตอบจากใจฉันได้ว่า ตนต้องการสอนให้รู้ว่า การเกิดในชนบทหรือในเมืองกรุงไม่ใช่ประเด็นสำคัญที่ควรนำมาหาคำตอบว่า วิญญาณแต่ละคนต้องรักที่จะอยู่ในสภาพอย่างนั้นอย่างนี้เหมือนกับที่ตนเกิดมา

หวนกลับไปพิจารณาความคิดกลุ่มบุคคลผู้บริหารการศึกษาในอดีต ฉันยังจำได้ดีว่า ครั้งหนึ่งเคยกำหนดกฎระเบียบออกมาใช้ เพื่อให้โอกาสผู้ที่เกิดในชนบทมีสิทธิพิเศษเข้าเรียนในมหาวิทยาลัย โดยหวังว่าจบแล้วจะกลับไปทำงานรับใช้ชนบทซึ่งเป็นบ้านเกิดของตน

ความคิดของผู้บริหารการศึกษาซึ่งนำมากล่าวในที่นี้ เป็นการสารภาพความจริงจากใจให้รู้ได้ว่า แม้ผู้กำหนดนโยบายระดับสูงของการจัดการศึกษาเอง ก็ยังมีรากฐานจิตใจขาดอิสรภาพ จึงนำเงื่อนไขจากเรื่องหนึ่งมาผูกติดไว้กับอีกเรื่องหนึ่ง

หากรากฐานความคิดอิสระจริง ถ้าฉันถูกถามว่า เกิดที่ไหน ตนควรจะตอบว่าเกิดบนพื้นดิน โดยที่เข้าใจความจริงแล้วว่า **บนพื้นโลกใบเดียวกัน ควรถือว่าอยู่บนแผ่นดินผืนเดียวกัน** ส่วนการแบ่งประเทศนั้น คนเป็นผู้แบ่ง ทั้งนี้และทั้งนั้นน่าจะพบความจริงได้ว่า คนก็คือคน ในเมื่อธรรมชาติของคนยังมีการแบ่งพรรคแบ่งพวก รวมถึงการห่วงหาทรัพย์สินสมบัติส่วนตัวและพรรคพวก ยิ่งในยุคนี้อีกดังกล่าวยังมีการขยายขอบข่ายชัดเจนยิ่งขึ้น จนถึงขั้นยกพวกฆ่ากันอย่างหูดได้ยาก

เมื่อมีด้านนอกย่อมมีด้านในด้วยเป็นธรรมดา ดังนั้น เมื่อมีความแตกแยกระหว่างประเทศเกิดขึ้น ย่อมมีความแตกแยกภายในประเทศเกิดขึ้นด้วยเช่นกัน

ชีวิตแต่ละคนย่อมเกิดขึ้น ณ จุดใดจุดหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านจิตใจย่อมมีสภาพความจริงเกิดขึ้น ณ จุดนั้นร่วมด้วย นอกจากนั้นการเจริญเติบโตควรมีการขยายขอบข่ายกว้างขวางออกไป จากจิตใจ ซึ่งเป็นศูนย์รวมความรักถึง ผู้ที่มีใจใกล้ชิดกันที่สุด อีกทั้งกว้างขวางออกไปอย่างรู้เหตุรู้ผลเป็นธรรมชาติสู่ผู้อยู่ห่างไกล

ซึ่งสภาพดังกล่าวจะเป็นไปได้ก็ต่อเมื่อ ความรักที่อยู่ในรากฐานจิตใจแต่ละคนมีความมั่นคงอย่างชัดเจน ตราบใดนำเอาความโลภเข้าไปผลักดัน ย่อมทำให้มีผลข้ามชั้นตอนซึ่งควรจะเป็นหรืออีกนัยหนึ่งมีผลทำให้คนสูญเสียความจริงซึ่งควรมีอยู่ในจิตวิญญาณตนเอง

ถ้าเราเริ่มพิจารณาจากบรรยากาศซึ่งปรากฏอยู่บนพื้นดินของสังคมไทยยุคปัจจุบัน หากกล่าวว่ภายในภาพรวม ซึ่งมีการจำแนกออกไปเป็นภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคอีสาน และภาคใต้ เป็นต้น

สิ่งซึ่งหยิบยกมากล่าว หากใครรู้สึกว่าจะไม่อาจครอบคลุมภาคต่างๆ ไปได้ทั้งหมด ขอได้โปรดคิดว่าสภาพเหล่านี้ คือสิ่งที่เราสมมุติขึ้นมาทั้งนั้น หากมุ่งมองออกไปสู่ด้านที่อยู่ภายนอกจิตใจแต่ละคน ไม่ว่าจะแบ่งออกไปเป็นกี่ภาค แต่ความจริงซึ่งอยู่ในรากฐานจิตใจตนเองควรรู้ได้ว่า เราคือคนภาคเดียวกัน หรืออีกนัยหนึ่ง จิตใจที่อิสระย่อมไม่มีการแบ่งแยก

เมื่อประมาณ 2-3 เดือนที่ผ่านมา ฉันเดินทางลงไปภาคใต้เพื่อร่วมกิจกรรมบางอย่าง ระหว่างเย็นรอรถอยู่ข้างถนน มีชายคนหนึ่งจอดรถกระบะขนาดเล็ก แล้วถามว่า ท่านอาจารย์จะไปไหนครับ ผมขออนุญาตรับใช้พาไปส่งตามที่ต้องการ ฉันมาทราบภายหลังว่า เขาเป็นครูโรงเรียนแห่งหนึ่งในท้องถิ่น

ฉันเห็นว่าเขาเป็นคนมีน้ำใจ จึงสนองความศรัทธาเพื่อให้ทั้งสองด้านพบกันอย่างมีความสุข สร้างความเข้าใจระหว่างกันและกันได้ในระดับหนึ่ง

ระหว่างการเดินทางเขาถามฉันว่า ท่านอาจารย์ครับผมถามจริง ๆ เถอะ เขาว่าคนใต้หัวแข็งใช่ไม้? ฉันตอบเขาด้วยน้ำเสียงปกติว่า ลองมองอีกด้านหนึ่งสิครับ ผมคิดว่าน่าจะเห็นความจริงได้เอง

สำหรับความคิดฉัน กลับมองเห็นว่า คนใต้ส่วนใหญ่มีความเป็นตัวของตัวเองชัดเจนมาก

สิ่งที่พิสูจน์ความจริงดังกล่าวซึ่งควรจะเห็นได้ชัด อย่างน้อยสะท้อนภาพออกมาให้เห็นประเด็นสำคัญๆ ได้เอง เช่น การที่ทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะป่าและต้นน้ำลำธารสูญเสียน้อยกว่าภาคอื่น

ตัวอย่างเช่นปัจจุบัน กิจกรรมเกี่ยวกับพืชสมุนไพร ได้สะท้อนออกมาให้รู้สึกได้ว่า คนใต้ยังสามารถรักษาทั้งของจริงและข้อมูลในอดีตเอาไว้ได้ชัดเจน ชนรุ่นหลังยังสะท้อนกิจกรรมให้เห็นถึงความสำคัญของผู้สูงอายุ โดยที่รู้ว่าข้อมูลเกี่ยวกับพืชสมุนไพรที่อยู่ในรากฐานจิตใจชนรุ่นก่อน ดังนั้น ชนรุ่นหลังจึงให้ความสำคัญในการปฏิบัติ

ช่วงหลังๆ ฉันมุ่งความสนใจลงไปยังพื้นที่ภาคใต้มากขึ้น เนื่องจากรู้สึกศรัทธาที่คนส่วนใหญ่ในภาคนี้ยังมีวิญญาณความรักพื้นดินค่อนข้างชัดเจน แม้ในหลายจุดซึ่งมีความแตกต่างในด้านศาสนา แต่มีกิจกรรมพื้นฐานเป็นศูนย์รวม ช่วยให้รากฐานจิตใจสานถึงกันอย่างสนิทสนม

ระหว่างช่วงปลายเดือนเมษายนที่ผ่านมา ฉันถูกเชิญลงไปภาคใต้อีก เพื่อให้บัณฑิตรุ่นแรกของมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช มีโอกาสสัมผัสวิญญาณความเป็นครู

ฉันจำได้ดีว่า มีทั้งนิสิตที่กำลังศึกษาและบัณฑิตหลายคนเข้ามาสนทนอมอย่างมีความสุขจนกระทั่งเดินทางกลับ

หลังจากนั้นมาประมาณ 1 เดือน ฉันได้รับจดหมายฉบับหนึ่ง ซึ่งเขียนมาจากนิสิตหญิงชั้นปีที่ 3 คนหนึ่ง ความตอนหนึ่งในจดหมายฉบับนั้นกล่าวสรุปไว้ว่า **หากผู้ใหญ่ที่มีหน้าที่บริหารบ้านเมืองคิดได้อย่างคุณตา ปัญหาความรุนแรงในภาคใต้ควรจะหายไปตัวเองแล้ว**

ฉันหวนกลับมานึกถึง สิ่งซึ่งตนเคยพูดฝากไว้กับบรรดานิสิตเหล่านั้นอย่างเป็นกันเองในคืนวันหนึ่ง ซึ่งนั่งคุยกันบนพื้นดินตามธรรมชาติว่า รากฐานเราแต่ละคน มีความตื่นลึกไม่เหมือนกัน หากใครมองเห็นได้อย่างลึกซึ้ง น่าจะเข้าใจได้ว่า ทุกคนไม่มีความรุนแรงภายในจิตใจ คงมีแต่ความเข้าใจซึ่งกันและกันได้ ทำให้อยู่กันอย่างอบอุ่น

ช่วงชีวิตที่ผ่านมา ประสบการณ์ซึ่งมุ่งมันลงสู่พื้นดินลึกซึ้งยิ่งขึ้น หลังจากหวนมองกลับขึ้นมามองสู่ด้านบน ทำให้เห็นความจริงว่า เราแต่ละคนไม่ว่าใครจะคิดว่าร้ายกาจแค่ไหน หากอีกด้านหนึ่งสามารถเข้าถึงจิตใจได้อย่างลึกซึ้ง ย่อมรู้ได้เองว่า **ไม่มีความร้ายกาจอยู่ในใจมนุษย์คนใดทั้งสิ้น** คงเห็นแต่ความดีความงามให้รู้ได้จากใจตนเองที่มอบให้และได้รับจากทุกคน

การกล่าวเช่นนี้อาจทำให้มีบางคนเข้าใจว่าฉันเป็นคนใต้ แต่จากความจริงซึ่งอยู่ในใจตนเอง ฉันขอสารภาพว่าตนไม่มีความรู้สึกว่าเป็นคนภาคไหนทั้งสิ้น แม้แต่ชาติไหนภาษาไหนก็ตาม ทุกคนเป็นคนเหมือนตน หากวิญญานความรักที่มอบให้กับแผ่นดินผ่านการนำปฏิบัติ ช่วยให้รู้ความจริงได้ว่าเราอยู่บนผืนโลกเดียวกัน ย่อมรู้ได้ถึงจุดซึ่งเป็นหนึ่งเดียวกันได้ทั้งหมด